

Vastusutra UpaniShad

——
ವಾಸ್ತುಸೂತ್ರೋಪನಿಷತ್

——
Document Information

Text title : Vastusutra Upanishad

File name : vAstusUtropaniShat.itx

Category : upanishhat

Location : doc_upanishhat

Proofread by : Mohan Chettoor

Description/comments : See commentary in a separate file

Latest update : August 8, 2022

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

October 16, 2022

sanskritdocuments.org

ವಾಸ್ತುಸೂತ್ರೋಪನಿಷತ್

ಅಥ ಅಥರ್ವವೇದೀಯ ವಾಸ್ತುಸೂತ್ರೋಪನಿಷತ್ .

ಪ್ರಥಮಪ್ರಪಾರಕಸ್ಯ ಸೂತ್ರಾಣಿ

- ವಾಸ್ತೋಷ್ಟತಿರ್ಜ್ಞೇಯ ಇತಿ 1
- ಷಟ್ಕಿಲ್ಪಾಂಗಪ್ರಯೋಗೇಣ ಪ್ರಜನಯಂತಿ ರೂಪಾಣಿ 2
- ಯೂಪಮಿದಂ ಜ್ಯೋತಿಃ 3
- ವೃತ್ತಜ್ಞಾನಂ ರೇಖಾಜ್ಞಾನಂ ಚ ಯೋ ಜಾನಾತಿ ಸ ಸ್ಥಾಪಕಃ 4
- ಶಿಲ್ಪಾತ್ ಪ್ರತಿಮಾ ಜಾಯಂತೇ 5
- ಸ ಪ್ರವಹಣಃ ಶಿಲ್ಪಸೂತ್ರಾಧ್ಯಾಯಂ ಸ್ಥಾಪಕವಿದ್ಯಾಂ ಚಾವದತ್ 6
- ಶರೀರಮೂರ್ತಿರಹಿತೇ ಮನ ಆವೇಶ್ಯ ವಿಶೇಷೇಣ ವಿಕಲ್ಪಿದೋಷಯುಕ್ತಂ ಭವತಿ ಇತಿ 7
- ವಾಸ್ತುಷಡಂಗಮಿತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ 8
- ಷಡ್ಧಾ ಶೈಲಂ ಜ್ಞೇಯಂ 9
- ಶೈಲಾದಂಗರಾಗಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಸರತಿ 10

ದ್ವಿತೀಯಪ್ರಪಾರಕಸ್ಯ ಸೂತ್ರಾಣಿ

- ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾರ್ಥಕಪ್ರತಿಮಾ ಗ್ರಾಹ್ಯಾ 1
- ತತ್ಪಾತನಂ ಪ್ರಥಮಾ ಕ್ರಿಯಾ 2
- ತನ್ಮೂರ್ಧನಂ ದ್ವಿತೀಯಾ ಕ್ರಿಯಾ 3
- ವಿಲಮಿತಿ ಮರ್ಮಜ್ಞೇಯಂ 4
- ನ ಕೃತ್ಯರೂಪಾರ್ಥಂ ರೇಖಾಕರಣಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ 5
- ಆದೌ ವೃತ್ತಂ 6
- ಏಕೈಕಸ್ಯ ಸಂಯೋಗೇ ಏಕೀಭವತಿ 7
- ರೇಖಾನ್ವಯೇ ಸರ್ವಾಂಗಾಣಿ ನ್ಯಾಸಯ 8
- ತೇಜಾಂಸಿ ಸರಲರೇಖಾಣಿ 9
- ನಾಭೌ ರೂಪಕರ್ಮ ಪ್ರಾರಭ್ಯತೇ 10

- ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯುರೀತ್ಯಾ ವೃತ್ತಂ ಹಿ ತೇಜಸ್ತದಾಪಾಂ ಭಾಸೇ ಚತುರಸ್ತ್ರಂ 11
 ಕರ್ಣದ್ವಯಂ ಮರು ದ್ಭಾವೇನ ಆಚರಂತಿ 12
 ಧರೇವ ಕರ್ಣಿಕಕ್ಷೇತ್ರಮಾಕರ್ಷಯಂತಿ ಸ್ಥಾಪಕಾಃ 13
 ತತ್ರ ಮಧ್ಯೇ ಲಬ್ಧಬಿಂದು ರಸಾಯಾಃ ಪ್ರಾಣಾಃ 14
 ತ್ರಿಹುತಾಗ್ನಿಃ ಸ್ಮರ್ಯತೇಽಪಿ ಚ ಲೋಕೇ 15
 ನಿಮ್ಮಗಾಸ್ತಿಹುತಾ ಆಪ ಇತಿ 16
 ಷಟ್ಕೋಣಕೋ ಹಿ ಆಕರ್ಷಣೇವಿದ್ಯಾವಿಶೇಷಃ 17
 ಯಥಾ ರೂಪೇ ತಥಾ ಯೂಪೇಽನುಚ್ಛೇದಾಂತಾ ಗ್ರಾಹ್ಯಾಃ 18
 ಖನನಪ್ರಕಾರೋ ಧ್ಯೇಯಃ 19
 ಸೂತ್ರಾಯನೇ ರೇಖಾಃ ಸುಭಗಾ ಭವಂತಿ 20
 ಉತ್ಕಿತ್ತರೇಖಾ ಅಯಿರೂಪಾಃ ಪಾರ್ಶ್ವಗಾ ಅಬ್ರೂಪಾಃ ತಿಯಗ್ರೇಖಾ ಮರುತರೂಪಾ
 ಇತಿ 21
 ರೂಪಸೌಭಾಗ್ಯಾದ್ಭಾವೋ ಜಾಯತೇ 22
 ಅಮಿರೇಖಾಯಾಮುತ್ತುಂಗರೂಪಾಣಿ ಜಾಯಂತೇ 23
 ಅಬೇರವಾಯಾಮತ್ಸಕರೂಪಾಣಿ ಜಾಯಂತೇ 24
 ಮಾರುತರೇರವಾಯಾಂ ತೈಜಸರೂಪಾಣಿ 25
 ರೇಖಾಜ್ಞಾನಂ ಸರ್ವಮಿತಿ ಜ್ಞೇಯಂ 26

ತೃತೀಯಪ್ರಪಾರಕಸ್ಯ ಸೂತ್ರಾಣಿ

- ರೂಪಸ್ಯ ಭಾವೋ ಮುಖ್ಯಃ 1
 ಭಾವಾನುಸಾರತೋ ರೇಖಾವಿಧಾನಮಿತಿ ಜ್ಞೇಯಂ 2
 ತೇಷಾಂ ಬಹುಧಾ ಕೃತ್ಯಂ ಶ್ರೇಯಃ 3
 ನ್ಯಾಸಾರ್ಥಂ ಕಾಲಬೋಧೋ ಧ್ಯೇಯ ಇತಿ 4
 ಖನಿತಾಣಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ 5
 ಖನಿತ್ರಪಂಚಕಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ 6
 ರೂಪಪ್ರಕರ್ಷಾರ್ಥಂ ರೂಪಾಂಗಂ ಸ್ನಿಗ್ಧಮಿತಿ 7
 ಶಿಲ್ಪಕಾರಾಃ ಪ್ರಲೇಪಯಂತಿ ದ್ರಾವಕರಸಂ 8
 ಏಷಾಂ ಹೇತಿವಿದ್ಯಾ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ 9
 ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಪರ್ಣಮಣಿಃ ಪರಿಧೇಯಃ 10
 ಭೇದನಾದಂಗಸೌಭಗಂ ಪ್ರಭವತಿ 11
 ರೇಖಾನುಪಾತೇನಾಂಗಾನಿ ನಿಧೇಯಾನೀತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಕೃತ್ಯಂ 12
 ಗಾಧಾನುಪ್ರಾಸೇ ಲಕ್ಷಣಂ ವ್ಯಕ್ತಂ ಭವತಿ 13

- ಧ್ಯಾನಪ್ರಯೋಗೇ ರೂಪಸೌಷ್ಠವಂ ಸ್ಪಷ್ಟಂ ಭವತಿ 14
 ಯಥಾ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ತಥಾ ರೂಪಲಕ್ಷಣಂ 15
 ಅಂಗಾನಾಮರ್ಥಾಕಲಂ ಸುಷಮಂ ಧ್ಯೇಯಂ 16
 ಹರ್ಸಾವಧಿ ಉಭಯದಿಶಿ ಚೋದ್ವೇ ವರ್ಧಯೇತ್ 17
 ರಕ್ಷಾವಿಧಾನೇನ ವಿಘ್ನಘಾತಯಃ 18
 ರೇಖಾಕ್ರಮೇಣ ಭೇದನಂ ಚತುರ್ಥಾ ಜ್ಞೇಯಂ 19
 ನೇಮ್ಯೋತ್ತರೇ ರೂಪಾಂಗಂ ನ ವರ್ಧಯೇತ್ 20
 ಖನಿತ್ರಚಾಲನವಿಧಿಧ್ಯೇಯವಿಶೇಷಃ 21

ಚತುರ್ಥಪ್ರಪಾರಕಸ್ಯ ಸೂತ್ರಾಣಿ

- ಪ್ರತೀತಾತ್ಪ್ರತೀಕಃ 1
 ರೂಪಾದಂಗಾನಿ ಸಂಜಾಯಂತೇ 2
 ದ್ವಿಧಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮ ರೂಪವದ್ಭವತಿ 3
 ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನೇನ ಕೋಷ್ಠಕಾ ಮುಖ್ಯಾಃ 4
 ವರ್ಗೀಕರಣಂ ಮುಖ್ಯಕೃತ್ಯಂ 5
 ಕೋಷ್ಠಕಾಂತರಾಲೇ ರೂಪಸ್ಯಾವಯವೋ ಧ್ಯೇಯಃ 6
 ಪರಿಮಿತಾಂಗಹಾರಾದ್ಭಾವಲಕ್ಷಣಾನಿ ಜಾಯಂತೇ 7
 ಕೋಷ್ಠಕೇ ವ್ಯತಿಕ್ರಾಂತೇ ರೂಪಮವಿದ್ಯಂ ಭವತಿ 8
 ಶುಲ್ಬಯಜ್ಞಖ್ಯ ಸಾಧನಂ ಶಿಲ್ಪರೂಪಸ್ಯ ಸಾಧನಮಿತಿ 9
 ಶಿಲ್ಪಕಾರಾಣಾಂ ರೂಪಶೈಲೇ ರೂಪಶಾಲಾದಿ ಧ್ಯೇಯಂ 10
 ಯೂಪಾದ್ರೂಪಂ ರೂಪಾದ್ರೂಪ ಇತಿ ಸ್ವಭಾವಃ 11
 ಯೂಪಸ್ಯ ಮಾನಂ ಧ್ಯೇಯಂ 12
 ಷಡ್ಭಾಗಸ್ಯ ಪ್ರಯೋಗೋ ಧ್ಯೇಯಃ 13
 ಪುರುಷಸ್ಯ ತದ್ರೂಪೇಽಙ್ಗಸ್ತಂಭಾಶ್ಚತ್ವಾರೋ ಽಷ್ಟಾಂಗಕ್ರಮೇಣೋಪಜಾಯಂತೇ 14
 ಪಾಲಾಶದಂಡರಜಸಂಯೋಗೇ ರೇಖಾಮಾನಯ 15
 ನಿಮ್ಮಾದೂರ್ಧ್ವಾವಧಿ ಸದಾರೇಖಾದೀನಾಚರ 16
 ಪುರುಷಸ್ತಂಭ ಇವ ಸ್ತಂಭೋ ವೈ ಯಜ್ಞಖ್ಯ ರೂಪಂ 17
 ಯಥಾಸ್ತಂಭಸ್ಯ ಯೂಪಸ್ಯ ದಶಾಂಗಂ ತಥಾ ಪುರುಷಸ್ಯ ದಶಯಜ್ಞಪ್ರಜ್ಞಾಶ್ಚ 18
 ಸ್ಥಾಪಕಾಚಾರ್ಯಾಃ ಸ್ತಂಭಾದ್ರೂಪಂ ಬೋಧಯಂತಿ 19
 ಸ್ತಂಭಃ ಕಾಮಕಾಮಿನಸ್ತ್ರಿಧಾಮಾನಯಂತಿ 20
 ದೈವಯಜ್ಞಾರ್ಥಂ ಯೂಪಃ 21

ತದಾ ಪಿತೃಮೇಧೇನ ವೃಷಸ್ತಂಭಂ ಪಶುಮೇಧಾರ್ಥಂ ಮಿಥುನಸ್ತಂಭಂ ಕಾಮಚಾರಾ
ಹೋಮೇ ರೋಪಯಂತಿ 22
ತದ್ಭೋಧೇ ಮಾನುಷಾ ರೂಪಜ್ಞಾ ಭವಂತಿ 23
ಪುರುಷಸ್ಯ ರೂಪಾಕಲೇ ಕೋಷ್ಠಕಸ್ಯಾಧೋಭಾವರೂಪಂ ಪ್ರಸರತಿ 24
ದಶಾಂಗಯೂಪೇ ರೂಪೇ ಇತಿ ತಸ್ಯ ಭಾವಃ ಸಮಾನಃ 25
ಬ್ರಹ್ಮಕೀಲಾಧಾರಃ ಬ್ರಹ್ಮಕೀಲೇನ ಸಹ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ವಿಭಾಜಯ 26
ಅಂಗಾದಂಗಂ ಸಂಜಾಯತೇ 27
ರೇಖಾಸಂಯೋಗೇ ತತ್ಕ್ಷೇತ್ರೇಽಜ್ಞಾನಿ ಸೌಭಗಾನಿ ಭವಂತಿ 28
ಕ್ಷೇತ್ರನೇಮಿಂ ರೋಧಯೇದಿತಿ ರೇಖಚತ್ವರೇ ಚ 29

ಪಂಚಮಪ್ರಪಾರಕಸ್ಯ ಸೂತ್ರಾಣಿ

ಭಾವಸ್ಯಾರೋಪಣಂ ರೂಪಕರ್ಮಾಣಿ ವಿಧೇಯಂ 1
ಭಾವಸ್ಯಾಧಾರೋ ರಸಃ 2
ಮನಸಿ ವೃತ್ತಿರ್ಬಹುಧಾ ಪ್ರಜಾಯತೇ ತದಾ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನರಸಾದ್ರೂಪಂ ನೈಕಂ ಭವತಿ 3
ನವಧಾ ರಸಃ 4
ಪ್ರಥಮರಸಃ ಶೃಂಗಾರಃ 5
ಶೃಂಗನರರೂಪಾರ್ಥಮಬ್ರೇಖಾ ಗ್ರಾಹ್ಯಾಃ 6
ಸ ಹಾಸೋ ದ್ವಿತೀಯರಸಃ 7
ಮುಖಲಕ್ಷಣಾದ್ರಸ ಜಾನಂತಿ ಸರ್ವೇ ಈಕ್ಷಣೇನ 8
ಸ ತೃತೀಯಃ ಕರುಣರಸಭಾವ ಇತಿ 9
ರೌದ್ರಃ ಶಿಲ್ಪಕಾರೇಷು ಚತುರ್ಥೋ ರಸಃ 10
ತಿಯಗ್ರೇಖಾಯಾಂ ಭಾವಃ ಪ್ರಕಟೋ ಭವತೀತಿ ವಿಶೇಷಃ 11
ಸ ವೀರಭಾವಃ ಪಂಚಮಃ 12
ವೈರಭಾವೇ ಉತ್ಕಟೇ ಭಯಂಕರೋ ಭವತಿ ಸ ವಿಲಕ್ಷಣಃ ಷಷ್ಠರಸಃ 13
ತಸ್ಯಾಂಗಮಾರುತರೇಖಾಯಾಮಿತಿ ಸ ಸಪ್ತಮಃ 14
ಶಾಂತಭಾವಃ ನೋಽಷ್ಟಮೋ ರಸಃ 15
ಭಾವಾನುಗತರೂಪಾಣಿ ಚತುರ್ಥಾ ಮುಖ್ಯಾನಿ 16
ಲೋಕೇ ಭಾವಬೋಧಸ್ಯ ಹೇತುರ್ಮನಃ 17
ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ವೃತ್ತಿರ್ಮುಖ್ಯೇತಿ 18
ಸಂಕಲ್ಪಾದ್ವಿಕಲ್ಪ ಇತಿ ವಿಶೇಷಃ 19
ಏಷ ಭುವನಕೋಷೋ ದೇಹಾನುಭೂತ್ಯಾ ಕ್ರಮಃ 20
ಅರೂಪಾದ್ ರೂಪಂ ತಸ್ಯ ಫಲಂ 21

ದಿಶಾನುಸೃತೇ ದಿಶಾಪಾಲಾನುಪಾಸಂತೇ 22

ಏವಂ ದೈವಭೇದಾನ್ ಮಾರ್ಗಭೇದಾ ಜಾಯಂತೇ 23

ಷಷ್ಠಪ್ರಪಾರಕಸ್ಯ ಸೂತ್ರಾಣಿ

ನ್ಯಾಸಧಾರಣಾ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ 1

ವೃತ್ತಾ ದೈವಚಿಂತನೇ ಭೇದಃ ಸಂಜಾಯತೇ 2

ಲಕ್ಷಣಪ್ರಕಾಶಾರ್ಥಂ ಶಿಲ್ಪವಿದ್ಯಾ 3

ನ್ಯಾಸೋಽಲಂಕಾರಮುದ್ರಾಯುಧಬಾಧ್ಯಕಕ್ಷವಾಹನೋಪದೇವಾರಿಸ್ತುವಕಕ್ರಮೇಣ

ರೂಪನವಾಂಗವಿಶೇಷೋ ಧ್ಯೇಯಃ 4

ತಿಸ್ರಃ ರೇಖಾಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ 5

ರೂಪಕ್ಷೇತ್ರೇ ಕೋಷ್ಠಕಾಲಿರ್ಮುಖ್ಯಾ 6

ಷೋಡಶಕೋಷ್ಠಕಮಧ್ಯೇ ರೂಪಾಣಿ ಪ್ರಭವಂತಿ ತದ್ರೂಪಾರ್ಥಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ 7

ವಿಲಮಿತಿ ಮರ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮೇವ ನಿಧೇಯಂ 8

ಷೋಡಶಕೋಷ್ಠಕಪ್ರಮಾಣವಿಭಾವಾಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮದೈವಜೈವೋಪದೈವಯಾಜಕಕ್ರಮೇಣ

ಪಂಚಧಾಧ್ಯೇಯಃ 9

ರೂಪಾಂಗಂ ಚತುರ್ಥೇತಿ ವಿಶೇಷಃ 10

ಬಿಂದುಬ್ರಹ್ಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮಘ್ನವಂ 11

ಬ್ರಹ್ಮ ಸತ್ಯಾದೌ 12

ಬ್ರಹ್ಮಬಿಂದುವಲಂಬನೇನ ರೂಪಾಂಗಾಣಿ ಸೌಭಗಾನಿ ಭವಂತಿ 13

ಅಲಂಕರಣಂ ದೈವಭೂಷಣಮಿತಿ 14

ಪ್ರಮೋದಾದ್ರತಿಃ ಪ್ರಸರತಿ 15

ಕರಮುದ್ರಾ ರೂಪಸ್ಯ ಭಾವಂ ಜ್ಞಾಪಯತಿ 16

ಬಾಧ್ಯಂ ಬಲಂ ಜ್ಞಾಪಯತಿ ರೂಪೇ 17

ಆಸನಂ ಷಡ್ಭಾ ಜ್ಞೇಯಂ 18

ಗುಣಾನುಸೃತಂ ರೂಪತ್ರಯಂ 19

ವಾಹನಂ ರೂಪಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಜ್ಞಾಪಕವಿಶೇಷಃ 20

ಉಪದೈವತಂ ಪ್ರತಿರೂಪಮಿತಿ 21

ಉಪದೈವತಾದ್ರೂಪಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಸರತಿ 22

ಅರಿಸಂಧಾ ಧ್ಯೇಯಾ 23

ರೂಪಧಾರಾಯಾ ವೃತ್ತಿರಿತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ 24

ಸ್ತೋತ್ಯಾಣಾಂ ರೂಪೇ ಸುಭಗವಿಶೇಷಃ 25

ಪ್ರಜ್ಞಾರ್ಥಮೇತದ್ ವಾಸ್ತೂಪಾಖ್ಯಾನಂ 26

ಇತಿ ಅಥರ್ವವೇದೀಯ ವಾಸ್ತುಸೂತ್ರೋಪನಿಷತ್ ಸಮಾಪ್ತಾ .

Proofread by Mohan Chettoor

——
Vastusutra UpaniShad

pdf was typeset on October 16, 2022

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

